

Zatikien historia laburra

Ez dakigu zehazki noiz sortu ziren **zatikiak** gizakiaren historian, baina litekeena da gizakiak zituen arazoak konpontzeko sortu izana; hain zuzen ere, gizakien eguneroko bizitza errazteko. Hala ere, badakigu zibilizazio batzuek zatikiak erabiltzen zituztela, nahiz eta guk gaur egun idazten ditugun bezala ez idatzi.

Ziur dakigu **egiptoarrak** zatikiak erruz erabiltzen zituztela. Egiptoarrak lur-neurtzaile handiak ziren, urtero Nilo ibaiak (jainko-ibaia, ibai-aita) soro landuak urperatzen baitzituen (eta aldi berean, ongarritu egiten zituen). Ibaiko urak berera etortzen zirenean, beharrezkoa zen soroetako mugak berriz markatzea. Horretarako, egiptoarrak, besteak beste, zatikiak erabiltzen zituzten, lursailak banatzeko. Zenbakitzaile bat zuten zatikiak erabiltzen zituzten eta $\frac{2}{3}$ edota $\frac{3}{4}$ bezalakoak. Zatiki horien bidez banatzen zituzten lursailak. Idazkera hau zuten:

$$\overline{\rule{1cm}{0.4pt}} = \frac{1}{2}, \quad \bigcirc_{|||} = \frac{1}{3}, \quad \bigcirc_{||||} = \frac{1}{4}, \quad \bigcirc_{|||||} = \frac{1}{6}, \quad \bigoplus = \frac{2}{3}$$

Iturria: <http://www.unabvirtual.edu.co/>

Egiptoar matematikari buruz gehiago ikasteko aurrerapauso handia eman zen XIX. mendean, Luxorren Rhind papiroa aurkitu baitzen. Rhind papiroan (K.a. 2000. eta 1800. urteen arteko data duena) argi agertzen dira eduki eta eragiketa matematikoak.

Babiloniarrek ere zatikien aditu handiak izan ziren. Egiatan, uste da hurbilketa hamartarretan emaitza onenak lortu zirenak izan zirela, zatikiei esker. Errenazimentura arte ez ziren emaitza horiek hobetu. Erro koadroak egiteko ere gai ziren.

Txinatarrek ere ondo baino hobeto zuten zatikien berri. Izan ere, zatikiak erabiliz eragiketak egiteko gai ziren, gaur egun izendatzaile komuna deritzogun metodoaren bitartez.

Azkenik, **greziarrek**, dakizun bezala geometrikari onak zirenak, geometria erabili zuten zuzenki jakin bat era grafikoan zatitu ahal izateko zatikietan.

